

**Львівський національний університет імені Івана Франка**

Кафедра статистики  
Факультет економічний

"ЗАТВЕРДЖУЮ"  
Декан економічного факультету

\_\_\_\_\_ проф. Панчишин С.М.  
"\_\_\_\_\_" \_\_\_\_\_ 2006 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**

Предмет **Економічна і соціальна статистика**  
Спеціальність **Статистика і соціально-економічна статистика**  
Факультет **Економічний**

**Виписка з навчального плану**

№ семестру	К-сть годин	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Залік	Іспит	СР
	87	51	36				*	

**Затверджено**  
на засіданні кафедри статистики  
Протокол № 1 від "1" вересня 2006 р.  
Завідувач кафедри  
\_\_\_\_\_ проф. Матковський С.О.

Львів - 2006

## АННОТАЦІЯ

Статистика – наукова та практична діяльність, які зосереджені на кількісній характеристиці масових явищ та процесів суспільного життя. Курс “Економічна і соціальна статистика” – фундаментальна дисципліна, яка передбачає вивчення двох найважливіших для майбутніх економістів галузей статистичної науки – економічної та соціальної статистики.

Дані соціально-економічної статистики дозволяють забезпечити систематичний кількісний опис усіх основних аспектів явищ та процесів у сфері економіки. Важливою особливістю соціально-економічної статистики є системний підхід до вивчення економіки, що передбачає розробку системи показників, які охоплюють основні напрямки економічної діяльності та аспекти економічних процесів.

Курс “Економічна і соціальна статистика” спирається на той обсяг знань, який одержаний в результаті вивчення як загальноекономічних курсів – економічної теорії, макроекономіки, мікроекономіки, так і математичних дисциплін - вищої математики, теорії імовірності, математичної статистики та теорії статистики.

Метою викладання дисципліни “Економічна і соціальна статистика” є глибоке засвоєння теоретичних положень статистичної науки, формування практичних навичок формулювання та розв’язку складних економіко-статистичних завдань, застосування статистичного апарату до вирішення завдань у різних сферах економіки.

В результаті вивчення дисципліни “Економічна і соціальна статистика” студент повинен: знати основні теоретичні та методологічні принципи соціально-економічної статистики, та застосовувати ці знання на практиці; вміти користуватись основними статистичними методами, будувати та

розрахувати основні узагальнюючі показники та характеристики соціально-економічних явищ та процесів; розвинути вміння уживати набуті результати досліджень для глибокого аналізу, прийняття економічних рішень та накреслення перспектив розвитку.

## **ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ**

### **ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ТА МЕТОД СТАТИСТИКИ (4 год.)**

Статистика як самостійна суспільна наука. Предмет і метод статистики. Основні поняття та категорії в статистиці. Статистична сукупність, статистичні дані. Статистичні ознаки, їх класифікація. Варіація ознак. Закон великих чисел і його роль у статистиці. Статистична методологія, її особливості та принципи. Поняття про статистичне дослідження.

### **ТЕМА 2. СТАТИСТИЧНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ (2 год.)**

Основні поняття та категорії статистичного спостереження. Мета, предмет, об'єкт спостереження. Одиниця спостереження та одиниця сукупності. План та програма статистичного спостереження. Статистичний інструментарій. Види шкал. Об'єктивний та суб'єктивний час проведення спостереження. Критичний момент статистичного спостереження.

Форми, види способи проведення статистичного спостереження. Помилки статистичного спостереження. Способи контролю за даними статистичного спостереження.

### **ТЕМА 3. ЗВЕДЕННЯ ТА ГРУПУВАННЯ ДАНИХ (4 год.)**

Основні поняття та категорії статистичного зведення та групування даних. Етапи статистичного зведення. Поняття про групувальні ознаки. Види групувань. Вимоги щодо формування груп. Види інтервалів, їх межі. Поняття про класифікації, класифікатори, номенклатури, коди в статистиці. Ряди розподілу, їх види. Графічне та табличне представлення статистичних даних.

#### **ТЕМА 4. АБСОЛЮТНІ І ВІДНОСНІ ВЕЛИЧИНИ (4 год.)**

Суть та значення статистичних показників. Абсолютні статистичні величини. Одиниці виміру абсолютних статистичних величин. Відносні статистичні величини інтенсивності, порівняння, структури, координації, динаміки. Базовий та ланцюговий методи розрахунку.

#### **ТЕМА 5. СЕРЕДНІ ВЕЛИЧИНИ (2 год.)**

Середні в статистиці. Умови застосування статистичних середніх.

Види середніх величин. Обчислення середньої арифметичної, середньої гармонійної, середньої геометричної, порядкових середніх для згрупованих та незгрупованих даних. Особливості використання різних видів середніх величин.

#### **ТЕМА 6. ВЕЛИЧИНИ ВАРІАЦІЇ (4 год.)**

Суть варіації в масових явищах. Вимірювання та оцінка варіації за допомогою статистичних характеристик: розмаху варіації, середнього лінійного відхилення, дисперсії, середнього квадратичного відхилення та коефіцієнта варіації. Особливості застосування величин варіації. Правило додавання дисперсій.

Визначення форми розподілу. Дослідження асиметрії розподілів. Поняття про нормальний розподіл.

### **ТЕМА 7. РЯДИ ДИНАМІКИ (4 год.)**

Основні поняття та категорії рядів динаміки. Побудова рядів динаміки, їх види та особливості.

Основні аналітичні характеристики рядів динаміки, їх розрахунок та застосування (середній рівень ряду, абсолютний приріст, коефіцієнти і темпи зростання та приросту). Базовий та ланцюговий метод розрахунку аналітичних характеристик рядів динаміки.

Обчислення середніх значень для аналітичних характеристик динамічного ряду. Аналіз структурних зрушень.

Визначення основної тенденції розвитку ряду динаміки методами згладжування та через аналітичне вирівнювання.

Вимірювання сезонних коливань. Порівняльний аналіз рядів динаміки.

### **ТЕМА 8. СТАТИСТИЧНІ ІНДЕКСИ (4 год.)**

Індексний метод у статистиці. Види індексів. Поняття про індивідуальні та загальні індекси. Агрегатна форма індексу.

Системи співзалежних індексів у статистиці. Індеси зі сталими та змінними вагами.

Індеси змінного, фіксованого складу та індекси структурних зрушень.

Поняття про територіальні індекси.

### **ТЕМА 9. ВИБІРКОВЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ (4 год.)**

Поняття про вибіркоче спостереження. Необхідність та умови застосування вибіркового спостереження. Теоретичні основи вибіркового методу. Малі вибірки.

Генеральна та вибіркова сукупність, їх узагальнюючі характеристики. Види відбору у вибірку сукупність.

Похибки вибіркового спостереження. Розрахунок похибки вибіркового спостереження для середньої і для частки. Поширення даних вибіркового спостереження на генеральну сукупність. Визначення необхідної чисельності вибірки.

## **ТЕМА 10. СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ (4 год.)**

Види взаємозв'язків. Метод аналітичного групування. Кореляційне відношення. Основи кореляційно-регресійного аналізу. Рівняння зв'язку та коефіцієнт регресії. Щільність та істотність зв'язку між ознаками. Вибір форми рівняння регресії. Параметри рівняння регресії та їх економічна інтерпретація. Множинна кореляція. Рангова кореляція. Узгодженість варіації атрибутивних ознак.

## **ТЕМА 11. СУЧАСНІ ЗАВДАННЯ СТАТИСТИКИ В УКРАЇНІ. СНР ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОРГАНІЗАЦІЇ СТАТИСТИКИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ (4 год.)**

Сучасна реформа державної статистики в Україні та проблеми переходу статистичного спостереження і аналізу на міжнародні стандарти.

Предмет та методи економічної та соціальної статистики, її основні завдання, сфера застосування даних. Система показників економічної та соціальної статистики. Основні класифікації, групування, номенклатури в економічній та соціальній статистиці. Міжнародні статистичні класифікації.

Основні національні статистичні класифікації. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД).

Основні концепції, показники, визначення системи національних рахунків. Класифікація рахунків. Система основних рахунків. Зміст та структура версії СНР, яка використовується в Україні.

## **ТЕМА 12. ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ І ТРУДОВІ РЕСУРСИ (4 год.)**

Категорії населення, трудового потенціалу і трудових ресурсів. Джерела даних про населення, Статистика чисельності, складу та розміщення населення. Вивчення природного руху та відтворення населення. Вивчення механічного руху населення. Міграції. Перспективні розрахунки чисельності населення та трудових ресурсів.

Статистика зайнятості та безробіття. Класифікація населення за статусом у зайнятості. Ефективність використання робочої сили, робочого часу.

Поняття фонду заробітної плати. Показники рівня та динаміки заробітної плати. Системи оплати праці.

## **ТЕМА 13. НАЦІОНАЛЬНЕ БАГАТСТВО І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ (4 год.)**

Поняття про національне багатство країни, основні завдання та особливості статистичного вивчення національного багатства. Класифікація національного багатства. Види оцінки національного багатства.

Експериментальні оцінки компонентів національного багатства згідно концепції “стійкого розвитку людини”. Статистика природних ресурсів та навколишнього середовища.

Поняття про національне майно. Структура національного майна.

Поняття про основні засоби. Класифікація основних засобів. Баланси основних засобів. Статистичні показники, що характеризують стан та рух основних засобів.

Оборотні засоби, їх класифікація. Основні напрямки статистичного вивчення оборотних засобів, резервів, запасів.

## **ТЕМА 14. ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ І ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ**

**(4 год.)**

Державний бюджет як основний фінансовий план країни. Бюджетна система України. Міжнародні бюджетні класифікації. Бюджетні класифікації та особливості статистики державного бюджету України. Контроль за виконанням бюджету. Система показників державного бюджету. Дослідження дефіциту державного бюджету. Державний борг та його покриття. Підходи до прогнозування державного бюджету.

Статистика централізованих та децентралізованих фондів цільового використання.

Статистичне вивчення державного кредиту та його ролі у посиленні розвитку ключових галузей економіки.

Статистика резервних та страхових фондів.

## **ТЕМА 15. СТАТИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЦТВА**

**ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ (4 год.)**

Загальні принципи обчислення показників продукції. Визначення одиниці класифікації. Поняття галузі. Основні показники галузі. Натуральні та вартісні показники продукції. Особливості обчислення показників продукції в окремих галузях народного господарства. Система показників продукції промисловості, с/г, будівництва. Джерела інформації для

обчислення показників продукції. Поняття капіталовкладень. Поняття та методика розрахунку показників валового внутрішнього продукту, чистого внутрішнього продукту та валового національного продукту. Показники валового національного доходу та чистого національного доходу. Взаємозв'язки макроекономічних показників у СНР.

## **ТЕМА 16. СТАТИСТИКА ТОВАРНОГО ТА ФІНАНСОВОГО РИНКІВ (4 год.)**

Предмет статистики ринку товарів та послуг. Кон'юнктура ринку. Показники товарообігу. Система основних показників кон'юнктури ринку. Статистичні методи маркетингових досліджень. Статистика товарних запасів.

Категорії та класифікації грошового обігу. Грошова маса та її структура. Джерела статистичних даних про грошовий обіг. Система статистичних показників грошового обігу. Прогнозування грошової маси. Дослідження купівельної спроможності грошової одиниці.

Джерела статистичних даних про кредитні вкладення та кредитні ресурси. Категорії та класифікації кредитних вкладень та кредитних ресурсів.

Обсяг, структура та динаміка кредитних вкладень та кредитних ресурсів. Система показників кредитування.

Статистичне вивчення фінансового ринку.

## **ТЕМА 17. СТАТИСТИКА ЦІН ТА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА МАКРОРІВНІ (2 год.)**

Основні завдання та система показників статистики цін. Структура гуртових та роздрібних цін. Індекс споживчих цін, його розрахунок та використання. Індекси цін виробників. Індекси цін у статистиці зовнішньої

торгівлі. Використання індексів цін для порівняльного аналізу вартісних показників.

### **ТЕМА 18. ОСНОВИ СТАТИСТИКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (4 год.)**

Система показників зовнішньоекономічної діяльності на макрорівні. Поняття про статистику зовнішньої торгівлі, митну статистику, їх основні завдання, джерела інформації. Індексний метод в статистиці зовнішньої торгівлі.

Основи платіжного балансу. Поняття резидента; ціни, що використовуються для оцінки операцій; час реєстрації операцій; валютна одиниця обліку. Класифікація платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції.

### **ТЕМА 19. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА (2 год.)**

Поняття ефекту та ефективності в економіці. Статистика ефективності суспільного виробництва. Статистичний аналіз динаміки ефективності. Врахування впливу на ефективність різних факторів.

### **ТЕМА 20. СТАТИСТИКА РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА (4 год.)**

Адміністративно-територіальне розселення населення. Завдання статистики навколишнього середовища. Система показників статистики навколишнього середовища. Статистика водних ресурсів. Статистика стану атмосферного повітря. Статистика земельних ресурсів. Показники якості природного навколишнього середовища

**ТЕМА 21. ЖИТЛОВІ УМОВИ НАСЕЛЕННЯ (2 год.)**

Основні поняття, джерела даних і показники ринку житла. Статистика житлових умов населення. Житлово-комунальне обслуговування населення.

**ТЕМА 22. СТАТИСТИКА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ (6 год.)**

Здоров'я населення та послуги системи охорони здоров'я. Освітні послуги та рівень освіти населення. Соціальний захист населення. Послуги культури, мистецтва і засобів масової інформації.

**ТЕМА 23. СТАТИСТИКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ  
(2 год.)**

Завдання і джерела інформації статистики суспільно-політичного життя. Система показників політичного і громадського життя.

**ТЕМА 24. СТАТИСТИКА БЕЗПЕКИ І ДОТРИМАННЯ ПРАВ  
ЛЮДИНИ (2 год.)**

Завдання дослідження і джерела інформації про громадський порядок. Система показників, що характеризують правопорушення і правопорушників. Вивчення взаємозв'язків правопорушень з іншими соціальними явищами. Статистична оцінка латентності злочинності. Статистичні характеристики роботи правоохоронних органів.

**ТЕМА 25. СТАТИСТИКА РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ (4 год.)**

Джерела та структура доходів домашніх господарств. Показники номінальних та реальних доходів. Основні напрямки статистичного вивчення витратків населення та споживання матеріальних благ та послуг. Організація

обстеження бюджетів сімей. Система показників рівня життя населення, методи їх узагальнення. Поняття про індекс людського розвитку.

## **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### *Законодавчі акти та документи:*

1. Закон України "Про державну статистику"
2. Положення про Державний комітет статистики України. Інформаційний бюлетень Держкомстату України, 1997 р. № 11 - 12. С. 4 - 7.
3. Програма реформування державної статистики на період до 2000 року. Затверджена постановою КМ України від 27.06.98 р. № 971.
4. Указ Президента України "Про заходи щодо розвитку державної статистики" від 22.11.97 р. № 1299/97. Інформаційний бюлетень Держкомстату України, 1997 р. № 11 - 12. С. 3.
5. Указ Президента України "Про утворення державного комітету статистики України" від 29.07.97 р. № 734/97. Інформаційний бюлетень Держкомстату України, 1997 р. №11-12. С. 3.

### *Навчальна та наукова література:*

1. Бакаев А.А., Гриценко В.И. и др. Экономико-математическое моделирование развития транспортных систем. - К.: Наукова думка, 1991. -150 с.
2. Бальцерович Лелек. Свобода і розвиток. Економія вільного ринку. – Львів: Не залеж. культурологічний журнал “Ї”, вид-во “Місіонер”, 2000. – 334 с.
3. Белов Н.Ф., Дмитричев И.И. Семейный бюджет. - М.: Финансы и статистика, 1990. - 141 с.
4. Беляевский И.К., Рязов Н.Н., Рязов Д.Н. Статистика торговли. - М.: Финансы и статистика, 1989.
5. Бугай М.Ф. "За повідомленнями НКВС СРСР були переселені...": про депортацію населення з України у 30 - 40 - х роках. - К.: Вид-во тов-ва "Знання" України, 1992. - 47 с.
6. Валентей Д.И., Кваша А.Я. Основы демографии. - М.: Мысль, 1989.

7. Винниченко І.І. Українці в державах колишнього СРСР: історично-географічний нарис. - Житомир: Льонок, 1992. - 161 с.
8. Головка В. Актуальні завдання статистики в сучасних умовах. Інформаційний бюлетень Держкомстату України, 1997 р., №11-12, с.8-11.
9. Грачев М.В. Управление трудом. - М.: Наука, 1990. - 135 с.
10. Деев Г. Проблемы массового использования методов несплошного статистического наблюдения // Вопросы статистики, 1995, №1.
11. Елесеєва І.І. и др. Международная статистика. - Мн.: Вышайшая школа, 1995, с.26-33.
12. Ефимова М.Р., Рябцев В.М. Общая теория статистики. - М.: Финансы и статистика, 1991. - 302 с.
13. Єріна А.М., Пальян З.О. Теорія статистики: Практикум. -К.: - Товариство "Знання", КОО, 1997. - 325 с.
14. Жук О. Міжнародні стандарти та їх застосування в галузі обліку і статистики України // Інформаційний бюлетень Мінстату України, 1995, № 5 - 6, с. 4.
15. Загладина С., Иванов Ю. Статистические методы учета и анализа мирохозяйственных связей. -М.: Международные отношения, 1983.
16. Заставний Ф.Д. Населення України. - Львів: МП "Край", Товариство української мови ім. Т.Г.Шевченка "Просвіта", 1993. - 224 с.: ил.
17. Звидрыньш П.П., Звидрыня М.А. Население и экономика. - М.: Мысль, 1987. -126 с.
18. Иванов Ю., Сергеев С. Современные направления в международных сопоставлениях макроэкономических показателей // Экономика и математические методы. -1990, №4.
19. Кильдышев Г.С., Козлова Л.Л. Статистика населения с основами демографии. - М.: Финансы и статистика, 1990. - 310 с.
20. Ковтун Н.В., Столяров Загальна теорія статистики. - К.: Нова хвиля, 1996.
21. Козаченко І.В. Статистика. - К.: Вища школа, 1982.
22. Коросташ О. Теоретичні аспекти монопольної проблеми ціни // Економіка України, 1995, № 1. С. 21 - 31.
23. Кулинич О.І. Теорія статистики. Навчальне видання: Задачник.- К-д.: Державне Центрально-Українське видавництво, 1995. - 184 с.
24. Кулинич О.І. Теорія статистики: Підручник. - К-д: Державне Центрально-Українське видавництво, 1996. - 228 с.
25. Курс социально-экономической статистики: Учебник /под ред. М.Г. Назарова. - М.: Финансы и статистика, 1985.
26. Лапішко М.Л. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів: Підручник. - Львів: Світ, 1995. - 328 с.

27. Лебедев Н.Н. и др. Эффективность использования автотранспорта. - К.: Наукова думка. 1991. - 104 с.
28. Либанова Э.М. Продолжительность жизни населения. -К.: Наукова думка, 1991. -197 с.
29. Макроэкономическая статистика: Учебник/ Под ред. Кулагиной Г.Д. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 20 л.
30. Методичні рекомендації з питань статистики населення. - К.: Держкомстат України, 1998. - 55 с.
31. Миграция и урбанизация населения: на материалах Украины и Польши. - К.: Наукова думка, 1992. - 141 с.
32. Моторин Р.С. Міжнародна статистика: Навчальний посібник. - К.: Вища школа, 1993. -203 с.
33. Небильцов В. План рахунків: яким йому бути? // Інформаційний бюлетень Міністерства статистики України, 1995, № 1. - С.7.
34. Нестеров Л. Новые подходы к оценке национального богатства. //Вопросы статистики. -1998, №8, с.3-7.
35. Парфенцева Н.О. Класифікація видів економічної діяльності України. / Інформаційний бюлетень Міністерства статистики України, 1996, № 11-12. С. 19-20.
36. Парфенцева Н.О., Гладкова В.І. Про впровадження класифікації видів економічної діяльності в Україні / Статистика України, 1998, №1. С.10-14.
37. Петрова Т.П. Механизм миграционного обмена. - К.: Наукова думка, 1992. - 138 с.
38. Подузов А.А., Соловьев Ю.П., Сухорукова Г.М. Качество и цены продуктов питания. Вопросы измерения скрытого роста цен // Проблемы прогнозирования, 1994, № 1. -С.100.
39. Разговоров А.В., Кузовкова Т.А. Статистика связи. - М.: Статистика и связь, 1991. - 343 с.
40. Россинская Г.М. Противоречия потребительского рынка и цена. - М.: Наука, 1991. - 81 с.
41. Рябушкин Б. Система национальных счетов и реформирование статистического наблюдения //Вопросы статистики, 1995, № 1.
42. Рябушкин Б. Система национальных счетов и проблемы ее адаптации к отечественным условиям. // Вестник статистики, 1993, № 10. -С. 26.
43. Рязов Н.Н. Общая теория статистики. М.: Финансы и статистика, 1984.
44. Самченко В. Проблеми і завдання методології статистики //Інформаційний бюлетень Мінстату України, 1995, № 5 - 6, с. 3.
45. Сиверцев М.А. Проблемы типологии в международной статистике занятости. - М.: Наука, 1985. - 208 с.

46. Сиденко А.В., Башкатов Б.И., Матвеева В.М. Международная статистика: Учебник. - М.: Издательство "Дело и сервис", 1999. - 272 с.
47. Сиповская И.В. Техника сводки статистических данных и их графическое изображение: Учебное пособие. - Л-д: ЛГУ, 1969. - 70 с.
48. Социальная статистика: Учебник/ под ред. И.И. Елисейевой. - М.: Финансы и статистика, 1997. - 416 с.
49. Социально-экономическая статистика/ Под ред. Громыко. - М.: Изд-во МГУ, 1989.
50. Социально-экономическая статистика: Словарь/ под ред. М.Г. Назарова. - М.: Финансы и статистика, 1981.
51. Статистика. Збірник задач; Навч. посібник/ А.В. Головач та ін. - К.: Вища школа, 1994. - 448 с.
52. Статистика: Підручник/ А.В. Головач, А.М. Єріна, О.В. Козирев та ін., за ред. А.В. Головача, А.М. Єріної, О.В. Козирєва. - К.: Вища школа, 1993. - 623 с.
53. Статистика: Підручник/ С.С. Герасименко, А.В. Головач, А.М. Єріна та ін. - К.: КНЕУ, 1998. - 468 с.
54. Статистический словарь/ гл. ред. Н.А. Корфлев. - М.: Финансы и статистика, 1989.
55. Стеценко С.Г., Швець В.Г. Статистика населення: Підручник. -К.: Вища школа, 1993. -463 с.
56. Харламов А.И., Бажина О.Э., Бабурин В.Т. и др. Общая теория статистики: статистическая методология в изучении комерческой деятельности: Учебник/ под ред. Спирина А.А., Башиной О.Э. - М.: Финансы и статистика.
57. Харненко Л.П., Долженкова В.Г., Ионин В.Г. и др. Статистика. Курс лекций/ под ред. В.Г. Ионина. - Новосибирск: Изд-во НГА ЭиУ, М.:ИНФРА, 1997. 310 с.
58. Хусманс Р., Мехран Ф., Верма В. Обследования экономически активного населения: занятость, безработица и неполная занятость/ пер. с англ. - М.: Финстатинформ, 1994.
59. Ціни і ціноутворення. Звичайні ціни: відчуйте різницю. //Галицькі контракти, №16, 1998. с 125-131.
60. Черевко Г., Горбонос Ф. Ціновий механізм ринкової економіки // Економіка України, 1993, №7. - С. 42 - 48.
61. Экономика и статистика фирм: Учебник/ Под ред. И.К.Беляевского. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 240 с.
62. Экономика связи. - М.: Радио и связь, 1992. -315 с.
63. Экономическая оценка использования природных ресурсов в условиях рынка. - Апатиты, 1994. -194 с.

64. Экономическая статистика: Учебник/ под ред. Иванова. - М.: ИНФРА-М, 1998
65. Экономический анализ: ситуации, тесты, примеры, задачи, выбор оптимальных решений, финансовое прогнозирование: Учеб. пособие/ Под ред. М.И. Баканова, А.Д.Шеремета. – М.: Финансы и статистика. 2000. – 656 с.